

Sektörlerdeki Güncel Gelişmeler

İktisadi Araştırmalar Bölümü
2018 - 5

İÇİNDEKİLER

Enerji	3
İnşaat ve Konut	5
Otomotiv	7
Demir Çelik	9
Lojistik	11
Tekstil, Hazır Giyim ve Deri	13
Perakende	15
Beyaz Eşya	17
Turizm	19

RAKAMLARLA ENERJİ SEKTÖRÜ (NİSAN 2018)

Kurulu Güç	Aylık	Üretim	Aylık	Kümülatif ⁽¹⁾
Elektrik Kurulu Gücü (MW)	86.930	Elektrik Üretimi (GWh)	22.727	95.489
<i>yıllık değişim</i>	% 8,8	<i>yıllık % değişim</i>	% 3,6	% 2,6
Kurulu Gücün Kaynaklara Göre Dağılımı		Üretimin Kaynaklara Göre Dağılımı		
<i>Hidroelektrik</i>	% 31,6	<i>Hidroelektrik*</i>	% 27,8	% 21,7
<i>Doğal gaz + LNG</i>	% 26,6	<i>Doğal gaz + LNG</i>	% 28,4	% 30,9
<i>Yerli Kömür</i>	% 11,4	<i>Yerli Kömür</i>	% 17,5	% 16,8
<i>İthal Kömür</i>	% 10,1	<i>İthal Kömür</i>	% 16,7	% 20,1
<i>Rüzgar</i>	% 7,7	<i>Rüzgar*</i>	% 5,1	% 7,0
<i>Güneş</i>	% 5,3	<i>Güneş*</i>	% 0,0	% 0,0
<i>Jeotermal</i>	% 1,3	<i>Jeotermal</i>	% 2,4	% 2,4
<i>Petrol Yakıtları</i>	% 0,3	<i>Petrol Yakıtları</i>	% 0,5	% 0,5
<i>Diğer</i>	% 5,7	<i>Diğer</i>	% 1,6	% 0,8
Temel Göstergeler ⁽²⁾	Enerji Piyasası			
İşyeri Sayısı (adet)	14.343	Piyasa Fiyatı (TL/MWh)	195,1	-
<i>Toplam İçindeki Pay</i>	% 0,8	<i>yıllık % değişim</i> ⁽³⁾	% 31,9	% 23,4
Sigortalı Çalışan Sayısı (kişi)	101.600	Serbest Tüketici Sayaç Sayısı (bin adet)	2.278	-
<i>Toplam İçindeki Pay</i>	% 0,7	<i>yıllık % değişim</i>	-% 41,6	-
Ortalama Günlük Ücret (TL)	146,8			
<i>Sektör Sıralaması</i>	21/88			

(1) Yılbaşından ilgili ay sonuna kadar olan zamani kapsamaktadır.

Kaynak: TEİAŞ, EPIAŞ, SGK

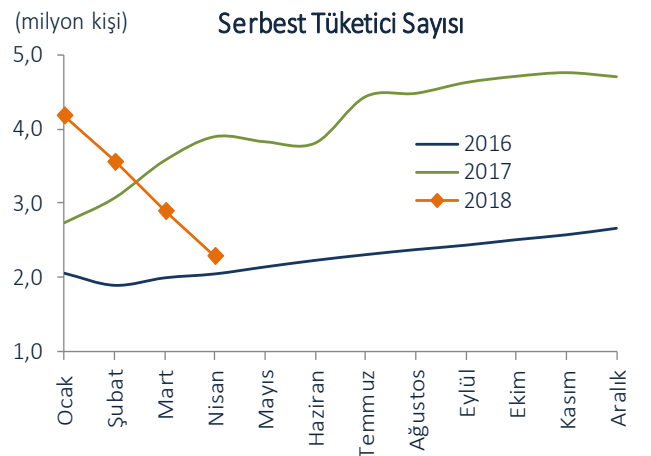
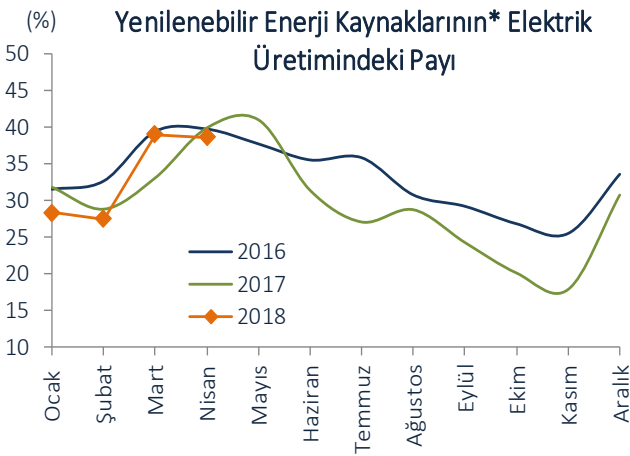
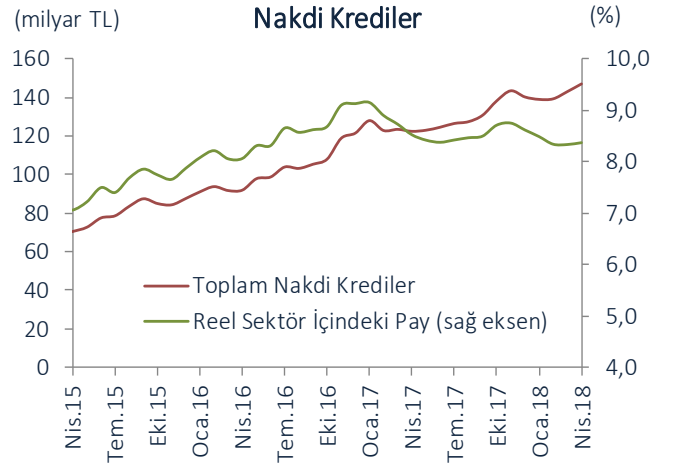
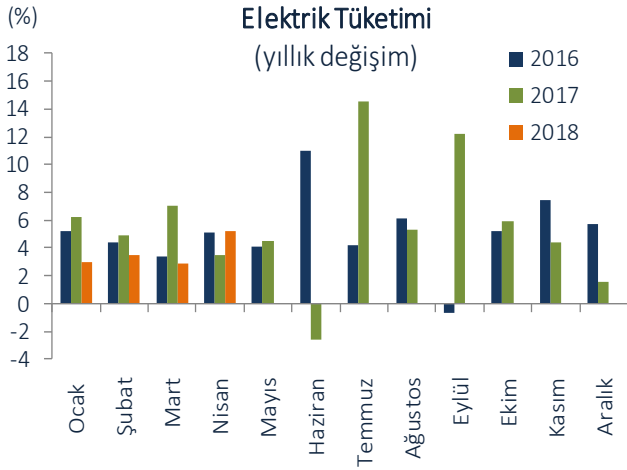
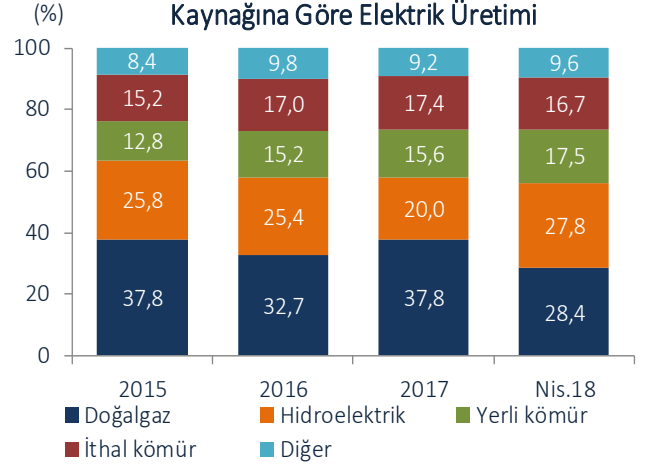
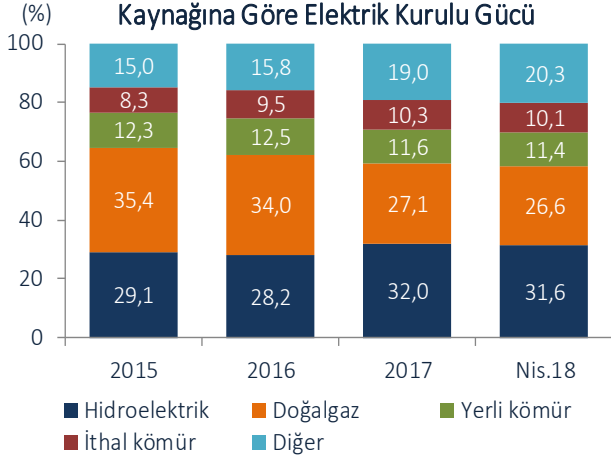
(2) Mart 2018 verisidir. (3) Kümülatif veri, ilgili aya ait fiyat endeksinin yılsonuna göre değişimini göstermektedir.

(*) Lisanssız elektrik üretimi hariçtir.

GÜNCEL GELİŞMELER

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Türkiye'nin Rusya'dan ithal ettiği doğal gazın fiyatı için geçerli olan %10,25'lik indirimin Rus Hükümeti tarafından iptal edilmesinin ardından süreci Ekim 2015'te tahkime taşımıştı. Bakanlık, geçtiğimiz günlerde Rusya ile tahkim süreci konusunda anlaşmaya varıldığını ve Rusya'dan 2015 ile 2016 yılları için geçerli geriye dönük indirim alındığını açıkladı. Rusya'nın bu çerçevede ödemekle yükümlü olduğu 1 milyar USD'nin Haziran ayında Hazine'ye aktarılacağı vurgulandı. BOTAŞ'ın son dönemde döviz kurundaki artış nedeniyle finansal olarak baskı altında kalması nedeniyle Rusya'dan alacağı bu ödemeyi yurt içi gaz fiyatlarına yansıtmayacağı düşünülüyor.
- Nisan 2018 itibarıyla yürürlüğe giren son kaynak tedarik tarifesine göre, yıllık ortalama 50 milyon kWh ve üzeri elektrik tüketimi gerçekleştiren serbest tüketici niteliğine haiz fakat bu hakkını kullanmayan tüketicilerin elektrik fiyatı tarifesi, piyasa takas fiyatına YEKDEM birim maliyetinin eklenmesi ve bunun üzerine %12,8 olarak önerilen bir kâr marjının dahil edilmesi şeklinde hesaplanmaya başlandı. Bu durumda hem elektrik maliyetleri artan hem de YEKDEM maliyetlerinin açıklanmasının zaman alması nedeniyle bu maliyeti geç öğrenen OSB'lerin ve büyük sanayicilerin sert bir şekilde artan elektrik maliyetlerini yatırımcılara anlatmakta sorun yaşadıkları ve piyasada rekabet avantajını yitirdikleri ifade ediliyor.
- TCMB tarafından 2 Mayıs 2018'de yayımlanan Sermaye Hareketleri Genelgesi'ne göre, kredi bakiyesi 15 milyon USD'nin altında olan firmaların kullanabileceği döviz kredisi, son üç yıldaki döviz gelirleri toplamı ile sınırlandırıldı. Öte yandan, lisanslı yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üreten YEKDEM kapsamındaki santraller düzenlemenin dışında bırakıldı. Lisanssız yenilenebilir enerji kaynaklı santrallerin sınırlamaya tabi olması ise, sektörde özellikle çatılara kurulacak güneş santrali yatırımlarının finansmanına ilişkin endişe yaratıyor.
- 30 Mayıs 2018'de Resmi Gazete'de yayımlanan "Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği"ne göre, tüketimi düşük serbest tüketicilerle toptan satış firmaları ve serbest olmayan/son kaynak tedarik tarifesine tabi olan tüketicilerle görevli perakende firmalar arasında yapılan anlaşmaların belirli veya belirsiz süreli olarak düzenlenebileceği kararlaştırıldı. Belirli süreli anlaşmaların maksimum 3 yıl olmasına karar verilirken, içeriğinde cayma hakkına ilişkin tüketici lehine çeşitli maddelerin yer aldığı düzenlemenin son kaynak tedarik tarifesi sonrasında tüketicileri korumayı hedeflediği düşünülüyor.

SEKTÖRE BAKIŞ

Kaynak: TEİAŞ, BDDK, EPDK, EPIAŞ

(*) Hidroelektrik (Baraj ve Akarsu), Rüzgar, Jeotermal, Güneş ve Atıklar

RAKAMLARLA İNŞAAT VE KONUT SEKTÖRÜ (NİSAN 2018)

Üretim	Aylık	Kümülatif ⁽¹⁾	İç Talep	Aylık	Kümülatif ⁽²⁾
Yıllık Reel Büyüme ⁽²⁾	% 5,8	% 8,9	Ciro Endeksi ⁽⁴⁾ (yıllık % değişim)	% 26,4	% 46,0
GSYH içindeki Pay ⁽²⁾	% 8,5	% 8,6	Bina	% 18,3	% 27,1
yıllık değişim (puan)	-0,11	-0,01	Bina Dışı	% 48,1	% 104,6
Yapı Ruhsatı Sayısı ⁽³⁾ (adet)	135.521	135.521	Tüketici Güven Endeksi ⁽⁵⁾	69,9	-
yıllık % değişim	-% 41,7	-% 41,7	Konut satın alma ihtimali	% 7,7	-
Yapı Kullanım İzni Sayısı ⁽³⁾ (adet)	200.474	200.474	Konut Piyasası		
yıllık % değişim	% 2,5	% 2,5	Konut Satışları (adet)	103.087	406.964
Sigortalı Çalışan Sayısı ⁽⁴⁾ (kişi)	2.012.031	-	yıllık % değişim	-% 10	-% 7,6
Toplam içindeki pay	% 14,0	-	İpotekli Satışlar (adet)	27.912	117.292
Ortalama Günlük Ücret ⁽⁴⁾ (TL)	89,7	-	yıllık % değişim	-% 36	-% 30,4
Sektör sıralaması	72/88	-	Diğer Satışlar (adet)	75.175	289.672
Krediler			yıllık % değişim	% 6	% 6,6
Yurt İçi Krediler (milyar TL)	201,8	-	Konut Kredileri (milyar TL)	194,0	-
yıllık % değişim	% 28,8	-	yıllık % değişim	% 10,1	-
Sektörel krediler içindeki pay	% 11,5	-	Konut Fiyatı ⁽⁴⁾ (yıllık % değişim)	% 9,5	% 1,9
Yurt Dışı Krediler (milyar USD) ⁽⁴⁾	13,2	-	İstanbul	% 3,8	% 1,1
yılbaşına göre % değişim	% 6,8	-	Ankara	% 5,6	-% 0,1
Sektörel krediler içindeki pay	% 11,4	-	İzmir	% 16,5	% 4,0
Takipteki Alacaklar Oranı	% 3,0	-	Yabancıların Gayrimenkul Yatırımları ⁽⁴⁾		
			milyar USD	0,4	1,1
			yıllık % değişim	% 5,1	% 2,5

(1) 2017 4. çeyrek verisidir.

(2) Yılbaşından ilgili ay sonuna kadar olan zamanı kapsamaktadır.

(3) Mart 2018 verisidir. (4) Mayıs 2018 verisidir.

Not-1: Konut fiyatlarına ait kümülatif veriler, ilgili aydaki fiyat endeksinin yılsonuna göre değişimini göstermektedir.

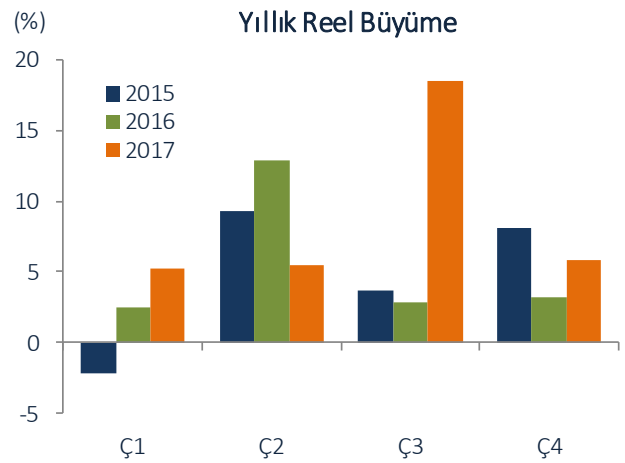
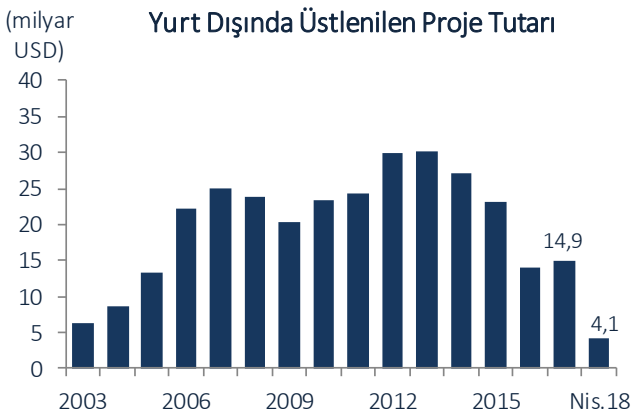
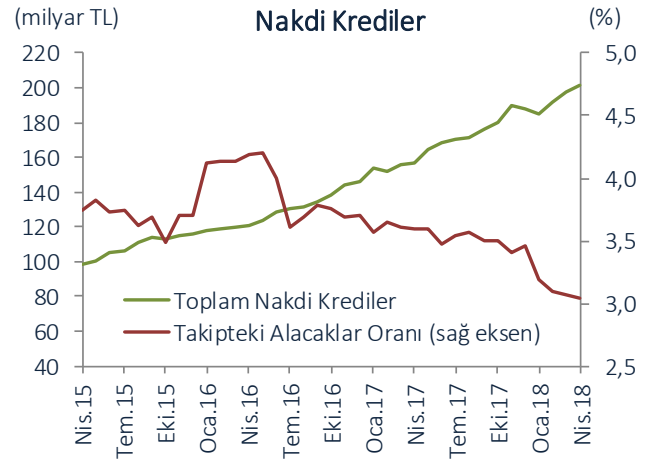
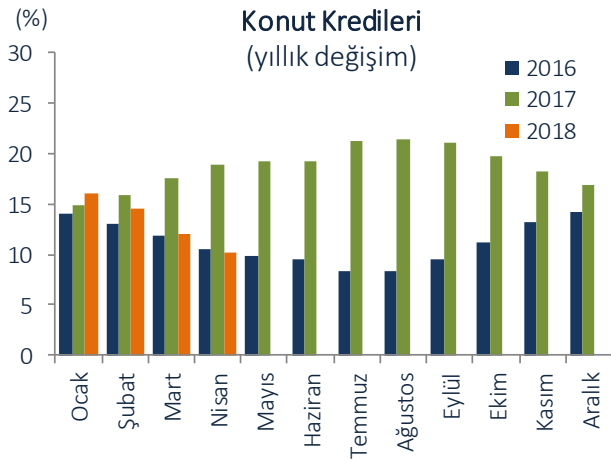
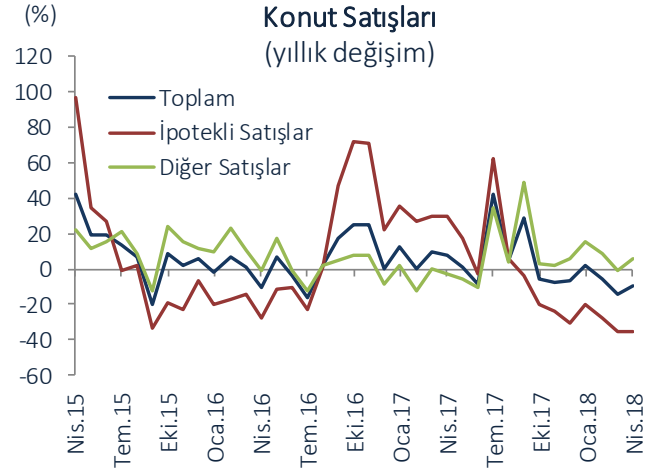
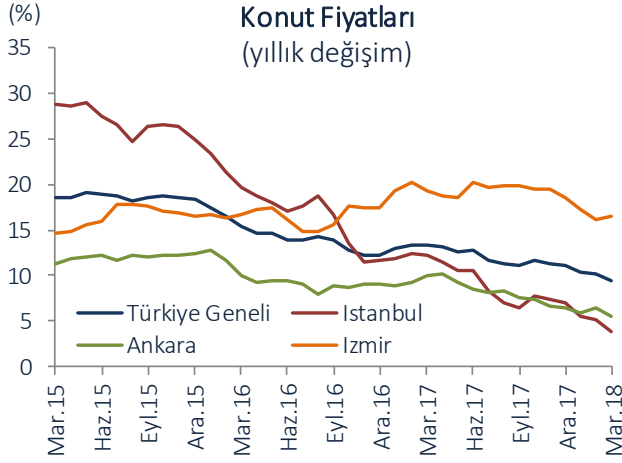
Not-2: Güven endeksleri 0-200 arasında değer alabilmekte, endeksin 100'den büyük olması iyimserliği, 100'den küçük olması ise kötümserliği göstermektedir.

Kaynak: TCMB, TÜİK, BDDK, Ekonomi Bakanlığı, SGK

GÜNCEL GELİŞMELER

- Türkiye genelinde konut satışları Nisan'da yıllık bazda %10 azaldı. Böylece yılın ilk dört ayında konut satışları önceki yılın aynı dönemine göre %7,6 geriledi. Nisan ayında ipotekli satışlardaki düşüş %36'ya ulaşırken, diğer konut satışları %6 arttı. Bu dönemde yabancılara yapılan konut satışları da %26 yükseldi.
- TCMB verilerine göre, Mart'ta Türkiye genelinde konut fiyatlarındaki artış oranı yıllık bazda %9,5'e geriledi. Enflasyondaki artış trendi ve piyasada devam eden durgunluk sebebiyle konut fiyatlarının reel bazda gerilemeye devam edeceği öngörülüyor.
- İl bazında gelişmelere göre, İzmir'de konut fiyatları, İstanbul ve Ankara'nın aksine reel bazda artmaya devam etti. Buna karşılık, yıllık bazda fiyat artışları Nisan'da her üç ilde de geriledi. Söz konusu gerilemenin en belirgin izlendiği il ise yıllık fiyat artışı %3,8'e kadar inen İstanbul oldu.
- TÜİK verilerine göre, belediyeler tarafından yapı ruhsatı verilen daire sayısı 2018 yılının ilk çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre %41,9 azaldı. Bu dönemde yapı kullanma izin belgesi verilen daire sayısı ise yıllık bazda %2,4 arttı. Konut sektörüne benzer şekilde 2018'in ilk çeyreğinde yapı ruhsatı verilen ofis sayısındaki %56,6'lık sert düşüş, piyasadaki yüksek ofis stokuna bağlı olarak yeni inşaat projelerinin azaldığına işaret ediyor. Ruhsatlar ve kullanım izinleri arasındaki farkın, önümüzdeki dönemde gerek azalan üretim iştahı, gerekse özel sektör ve kamu sektörü aracılığıyla konut satışlarını canlandırmaya yönelik önlemler paralelinde bir miktar dengelenmesi bekleniyor.
- Öte yandan, inşaat sektöründeki mevcut durum ve beklentilerle ilgili ipuçları veren göstergeler karışık bir tablo çizdi. Hazır Beton Faaliyet Endeksi Nisan'da önceki aya göre toparlanma kaydetti. Aynı dönemde, İnşaat Malzemeleri Sanayi Faaliyet Endeksi de inşaat malzemelerinin yurt içi satışlarında kısmen iyileşmeye işaret etti. Diğer taraftan, her iki endeks de tahsilat sürecinde bozulmanın devam ettiğini gösterdi. Mevsim etkilerinden arındırılmış verilere göre inşaat sektörü güven endeksi de Mayıs'ta gerileyerek, inşaat sektörü aktivitesindeki toparlanma sinyallerinin kalıcı olmayabileceğini gösterdi.

SEKTÖRE BAKIŞ

Kaynak: TCMB, TÜİK, BDDK, TMB

RAKAMLARLA OTOMOTİV SEKTÖRÜ (NİSAN 2018)

Üretim	Aylık	Kümülatif ⁽¹⁾	Talep	Aylık	Kümülatif ⁽¹⁾
Üretim (adet)	138.504	563.695	Yerli Otomobil Satışları (adet)	17.644	58.994
<i>yıllık % değişim</i>	<i>-% 7,1</i>	<i>-% 1,7</i>	<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 0,9</i>	<i>% 10,9</i>
Otomobil Üretimi (adet)	90.789	375.957	İthal Otomobil Satışları (adet)	37.464	118.424
<i>yıllık % değişim</i>	<i>-%10,9</i>	<i>-% 6,5</i>	<i>yıllık % değişim</i>	<i>-% 7,5</i>	<i>-% 1,9</i>
Ticari Araç Üretimi (adet)	47.715	187.738	Yerli Hafif Ticari Araç Satışları (adet)	7.744	26.462
<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 1,1</i>	<i>% 9,7</i>	<i>yıllık % değişim</i>	<i>-% 14,5</i>	<i>-% 9,9</i>
Sanayi Üretimi ⁽²⁾ (yıllık % değişim)	% 9,3	-	İthal Hafif Ticari Araç Satışları (adet)	8.274	25.676
Kapasite Kullanım Oranı ⁽³⁾	% 87,2	% 85,6	<i>yıllık % değişim</i>	<i>-% 7,3</i>	<i>-% 10,7</i>
Sigortalı Çalışan Sayısı ⁽²⁾ (kişi)	203.804	-	Tüketici Güven Endeksi ⁽³⁾	69,9	-
<i>Toplam içindeki pay</i>	<i>% 1,4</i>	<i>-</i>	<i>Otomobil satın alma ihtimali</i>	<i>% 12,6</i>	<i>-</i>
Ortalama Günlük Ücret ⁽²⁾ (TL)	151,9	-	Krediler		
<i>Sektör sıralaması</i>	<i>18/88</i>	<i>-</i>	Yurt İçi Krediler (milyar TL)	19,5	-
Dış Ticaret			<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 16,4</i>	<i>-</i>
İhracat (adet)	116.688	461.495	<i>Sektörel krediler içindeki pay</i>	<i>% 1,1</i>	<i>-</i>
<i>yıllık % değişim</i>	<i>-% 0,5</i>	<i>-% 2,4</i>	Yurt Dışı Krediler ⁽²⁾ (milyar USD)	3,1	-
İhracat (milyar USD)	2,6	10,0	<i>yılbaşına göre % değişim</i>	<i>-% 0,3</i>	<i>-</i>
<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 25,0</i>	<i>% 19,2</i>	<i>Sektörel krediler içindeki pay</i>	<i>% 2,7</i>	<i>-</i>
İthalat (milyar USD)	1,9	6,8	Takipteki Alacaklar Oranı	% 1,4	-
<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 17,2</i>	<i>% 21,3</i>			

(1) Yılbaşından ilgili ay sonuna kadar olan zamanı kapsamaktadır.

Kaynak: TÜİK, TCMB, OSD, ODD, BDDK

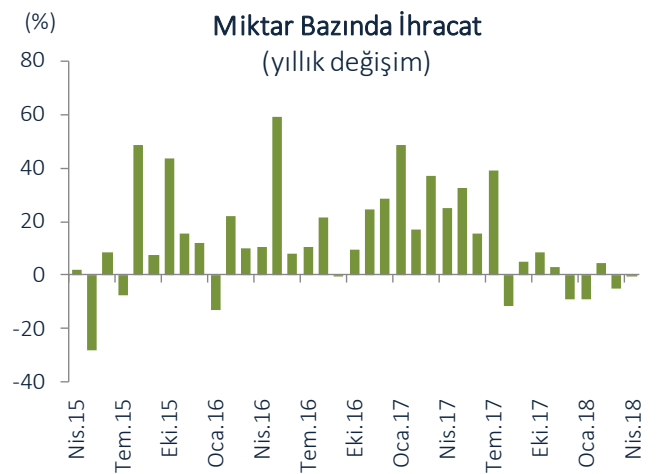
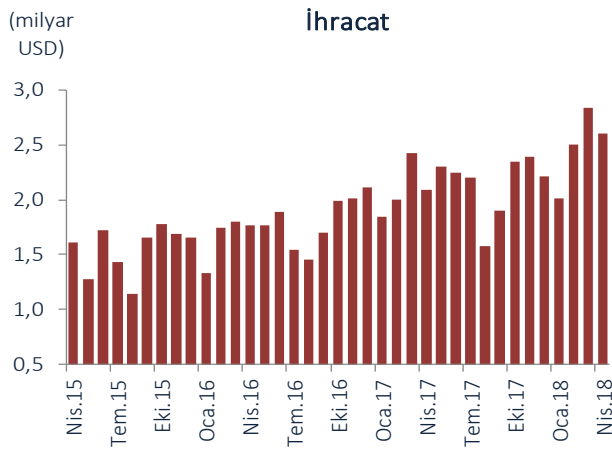
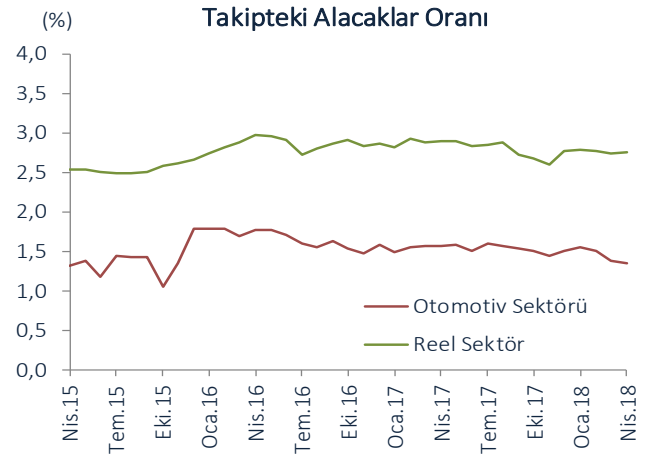
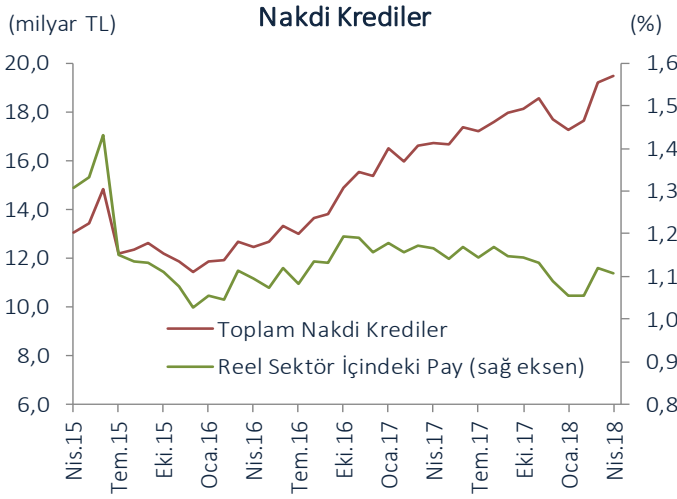
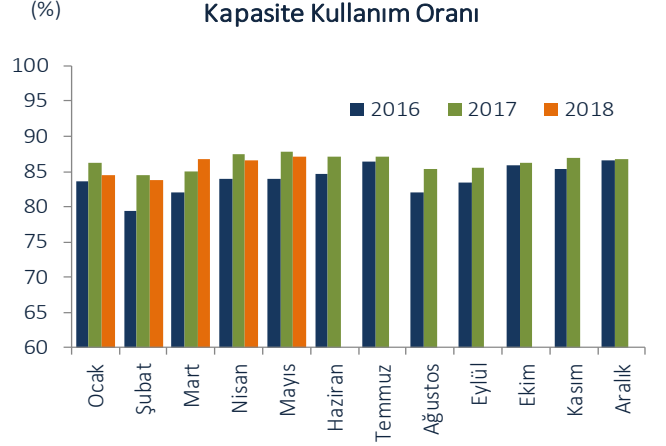
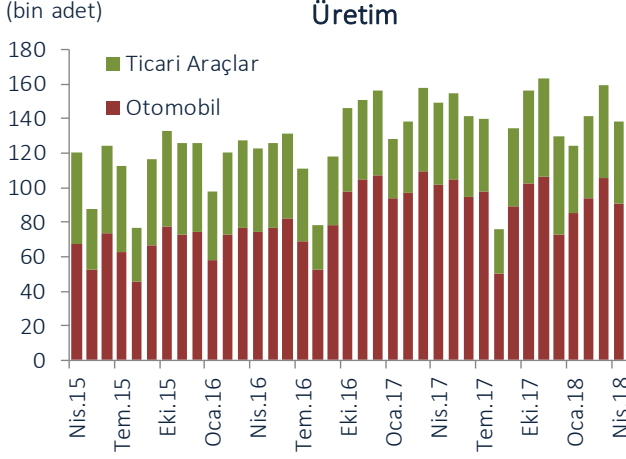
(2) Mart 2018 verisidir. (3) Mayıs 2018 verisidir.

Not: Güven endeksleri 0-200 arasında değer alabilmekte, endeksin 100'den büyük olması iyimserliği, 100'den küçük olması ise kötü mserliği göstermektedir.

GÜNCEL GELİŞMELER

- Geçtiğimiz yılı rekor üretimle tamamlayan otomotiv sektöründe aktivitenin son aylarda ivme kaybettiği izleniyor. Nisan ayında Türkiye'de otomotiv üretimi yıllık bazda %7,1 oranında azaldı. Bu dönemde otomobil imalatı %10,9'luk düşüş kaydederken ticari segmentte üretimin yatay seyretmesi sektördeki daralmayı sınırlandırdı.
- Üretiminin yaklaşık dörtte üçünü dış pazarlara yönelik gerçekleştiren otomotiv sektörünün değer bazında ihracatı Ocak-Nisan döneminde %19 oranında arttı. Bu gelişmede EUR/USD paritesindeki yükselişin ön plana çıktığı izlenirken; adet bazında ihracatın ise düşüş trendine girmesi dikkat çekiyor. Nitekim, Nisan'da adet bazında otomobil ihracatı %3,4 azalarak düşüşünü altıncı ayına taşıırken dış pazara yönelik ticari araç satışlarının nispeten olumlu bir görünüm sergileyerek otomotiv ihracatını desteklediği görülüyor.
- EPDK tebliğinde yapılan değişikliğin ardından OSB'lerde faaliyet gösteren işletmelerin elektrik maliyetlerinde yaşanan hızlı artış otomotiv yan sanayisini de olumsuz etkiliyor. Elektrik giderlerinin %25-28 arasında arttığını belirten sektör yetkilileri, bu durumun otomotiv ana sanayisinde fiyatları %1-3 aralığında yükselttiğini belirtiyorlar. Sektör yetkilileri ayrıca, Türk lirasındaki volatilité ve artan işgücü maliyetleri nedeniyle Avrupalı müşterilerin yatırımlarını başka ülkelere kaydırma baskısı yaptığını ifade ederek bu süreçte yan sanayicilerin kâr marjının aşındığına vurgu yapıyorlar.
- Ekonomi Bakanlığının yayımladığı verilere göre Nisan ayında otomotiv sektörü ve yan sanayiinde 2.301 milyon TL tutarındaki yatırım, teşvik kapsamında yer aldı. Teşvik kapsamındaki yatırımların 2.201 milyon TL'si yabancı, 100 milyon TL'si yerli sermayeli firmaların yatırımından oluşuyor. Toplamda 21 adet teşvik belgesi düzenlenirken, söz konusu yatırımların 615 kişilik istihdam yaratması planlanıyor.

SEKTÖRE BAKIŞ

Kaynak: TÜİK, TCMB, OSD, ODD, BDDK

RAKAMLARLA DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ (NİSAN 2018)

Üretim ve Tüketim (milyon ton)	Aylık	Kümülatif ⁽¹⁾	Emtia Fiyatları ve Dış Ticaret	Aylık	Kümülatif ⁽¹⁾
Ham Çelik Üretimi	3,0	12,5	Demir Cevheri (USD/ton)	65,8	-
<i>yıllık % değişim</i>	<i>-% 2,4</i>	<i>% 5,8</i>	<i>yıllık % değişim⁽⁴⁾</i>	<i>-% 6,4</i>	<i>-% 9,0</i>
Kütük Çelik Üretimi	2,0	8,5	Dış Ticaret ⁽⁵⁾		
<i>yıllık % değişim</i>	<i>-% 6,4</i>	<i>% 5,4</i>	İhracat (milyar USD)	1,3	5,6
Slab Çelik Üretimi	1,0	4,0	<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 15,1</i>	<i>% 19,4</i>
<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 6,4</i>	<i>% 6,7</i>	İthalat (milyar USD)	2,1	7,8
EAO Tabanlı Tesislerin Üretimi	2,1	8,6	<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 46,1</i>	<i>% 39,3</i>
<i>yıllık % değişim</i>	<i>-% 2,6</i>	<i>% 8,1</i>	Ciro ⁽²⁾		
BOF Tabanlı Tesislerin Üretimi	0,9	3,9	Yurt içi (yıllık % değişim)	% 39,9	-
<i>yıllık % değişim</i>	<i>-% 2,1</i>	<i>% 1,0</i>	Yurt dışı (yıllık % değişim)	% 26,1	-
Sanayi Üretimi ⁽²⁾ (yıllık % değişim)	% 8,7	% 12,9	Krediler		
Kapasite Kullanım Oranı ⁽³⁾	% 81,1	% 81,1	Yurt içi Krediler (milyar TL)	67,9	-
Çelik Tüketimi ⁽²⁾	3,1	8,7	<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 24,2</i>	-
Uzun Çelik	1,4	4,1	Sektörel krediler içindeki pay	% 3,9	-
Yassı Çelik	1,7	4,6	Takipteki Alacaklar Oranı	% 3,0	-

(1) Yılbaşından ilgili ay sonuna kadar olan zamanı kapsamaktadır.

(2) Mart 2018 verisidir. (3) Mayıs 2018 verisidir.

(4) Kümülatif veri ilgili aya ait fiyatın yılsonuna göre değişimini göstermektedir.

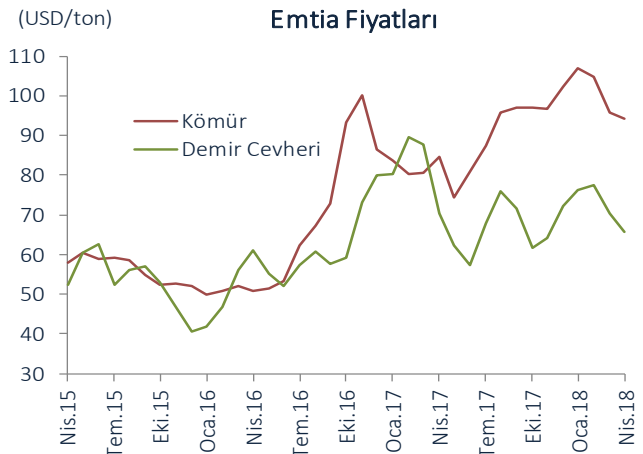
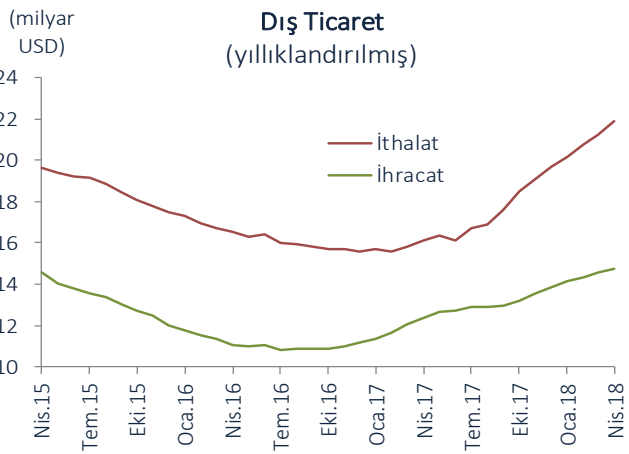
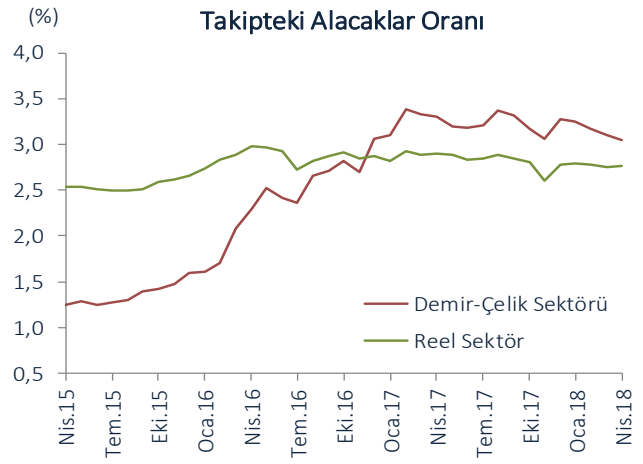
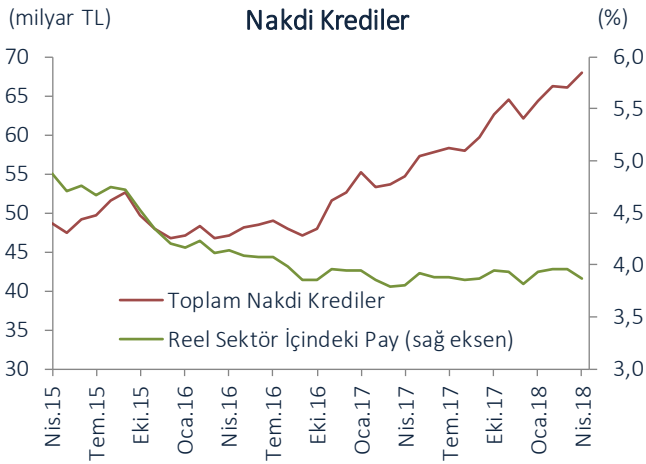
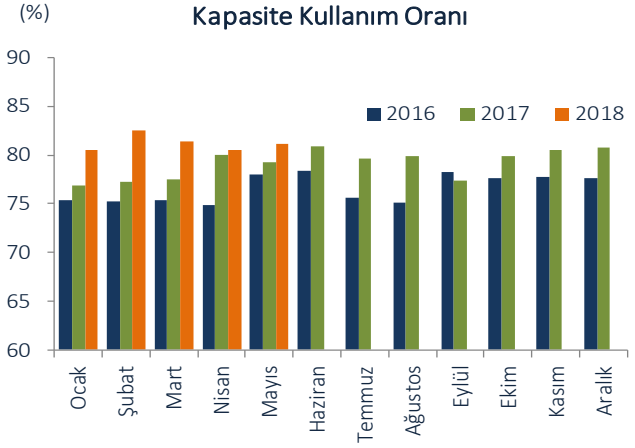
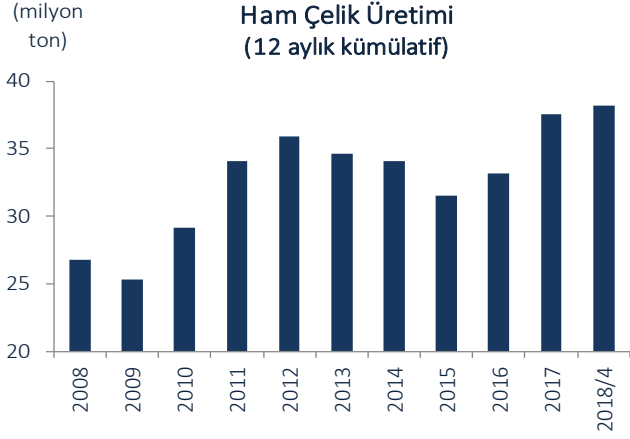
(5) HS 72/73 kodlu ürünleri içermektedir.

Kaynak: TÜİK, TCMB, Türkiye Çelik Üreticileri Demeği, Dünya Bankası

GÜNCEL GELİŞMELER

- Son dönemde ABD'nin attığı adımlar küresel ticaret savaşındaki ateşkes kararının geçici olduğuna işaret ediyor. ABD'nin çelik ve alüminyum ithalatında Kanada, Meksika ve Avrupa Birliği ülkelerine tanıdığı muafiyeti 1 Haziran itibarıyla askıya alarak vergileri hayata geçireceğini açıklaması küresel ölçekte çelik ticaretine yönelik risklerin yeniden artmasına neden oldu.
- Türkiye'nin geçtiğimiz aylarda güçlü bir görünüm sergileyen çelik üretimi yılın ikinci çeyreğine düşüşle başladı. Nisan ayında ham çelik üretimi yıllık bazda %2,4 azalarak 3 milyon ton seviyesinde gerçekleşti. İnşaat sektörüne mamul veren kütük çelik üretimi bu dönemde %6,4 oranında gerilerken, slab çelik imalatındaki artış toplam üretimdeki düşüşü sınırladı.
- Çelik imalatında gözlenen düşüşe rağmen sektörün kapasite kullanım oranındaki güçlenme eğilimi dikkat çekiyor. Sektörün kapasite kullanım oranı Mayıs ayında %81,1 ile küresel krizden bu yana en yüksek düzeyine yaklaşmış durumda.
- Son dönemde Türk lirasında gözlenen değer kaybının yanı sıra emtia fiyatlarında gerçekleşen artışlar sektörün cirosunu ve üretim maliyetlerini yukarı yönlü etkiliyor. Mart 2018 itibarıyla sektörün yurt içi cirosu yıllık bazda %39,9 oranında artarken, üretim maliyetleri %29,1'lik yükseliş kaydetti.
- Nisan ayında sektörün ihracatı yıllık bazda %15,1 artarak 1,3 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde, ABD pazarına satışların yarı yarıya gerilediği dikkat çekerken; Avrupa kaynaklı talebin güçlenmesi ihracat artışını beraberinde getirdi. Türkiye'nin çelik ithalatı ise, yarı mamul talebindeki canlı seyirden destek bularak yıllık bazda %46,1 oranında genişledi.
- Son aylarda iç talepte gözlenen ivme kaybı çelik sektörünün önümüzdeki dönemde sergileyeceği performansa yönelik soru işaretlerini beraberinde getiriyor. İnşaat, otomobil ve beyaz eşya sektörlerinde gözlenen yavaşlama iç talebe yönelik olumsuz sinyaller veriyor. ABD'nin kendi iç pazarını korumak için aldığı önlemlerle ilgili gelişmeler dış talep açısından yakından takip ediliyor. ABD'nin Meksika, Kanada ve AB ülkelerine de ek vergi uygulamaya başlamasının Türk ihracatçısının Temmuz ayı siparişlerini artırdığı yönünde haberler gündemde yer alıyor.

SEKTÖRE BAKIŞ

Kaynak: TÜİK, TCMB, Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, Dünya Bankası

RAKAMLARLA LOJİSTİK SEKTÖRÜ (NİSAN 2018)

Karayolu Yük Taşımacılığı	Aylık	Kümülatif ⁽¹⁾	Yıllık % Değişim ⁽²⁾	Krediler	Aylık
Türk Araçları ile İhracat (sefer)				Tutar (milyon TL)	
Irak	33.398	142.248	-%13,0	Demiryolu Taşımacılığı	1.231
Suriye	8.466	34.981	-%28,7	Karayolu Yük Taşımacılığı	16.312
Almanya	7.922	31.960	%1,5	Denizyolu Taşımacılığı	14.845
Toplam	94.100	393.405	-%5,6	Havayolu Taşımacılığı	10.529
Türk Araçları ile İthalat (sefer)				Diğer Taşımacılık ve Depolama	31.751
Almanya	8.632	32.494	%2,4	Yıllık % Değişim	
Irak	6.669	20.668	-%12,7	Demiryolu Taşımacılığı	15,6
İtalya	3.858	18.846	-%7,0	Karayolu Yük Taşımacılığı	24,0
Toplam	47.364	148.281	%4,5	Denizyolu Taşımacılığı	0,5
Denizyolu Taşımacılığı				Havayolu Taşımacılığı	19,4
Türk Gemileri ile İhracat (milyon ton)	1,2	5,1	-%1,6	Diğer Taşımacılık ve Depolama	33,4
Türk Gemileri ile İthalat (milyon ton)	1,8	7,2	-%2,5	Takipteki Alacaklar Oranı (%)	
Baltık Kuru Yük Endeksi	1.129	1.170	%16,0	Demiryolu Taşımacılığı	0,8
Havayolu Taşımacılığı				Karayolu Yük Taşımacılığı	2,8
Yolcu Sayısı (milyon)	17,0	60,1	%19,8	Denizyolu Taşımacılığı	4,6
Taşınan Yük miktarı (bin ton)	302	1.084	%17,3	Havayolu Taşımacılığı	0,2
				Diğer Taşımacılık ve Depolama	0,9

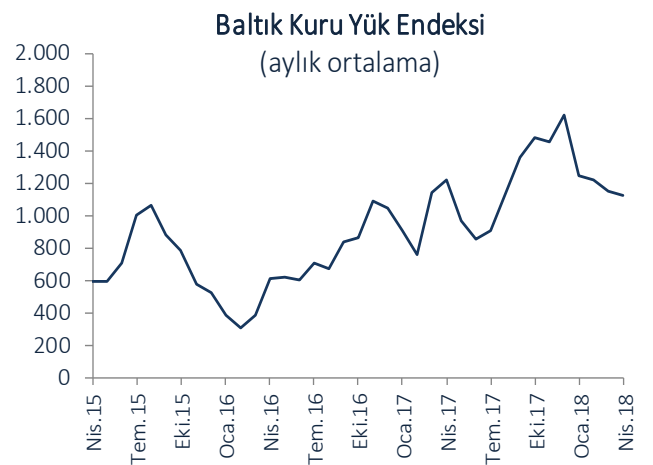
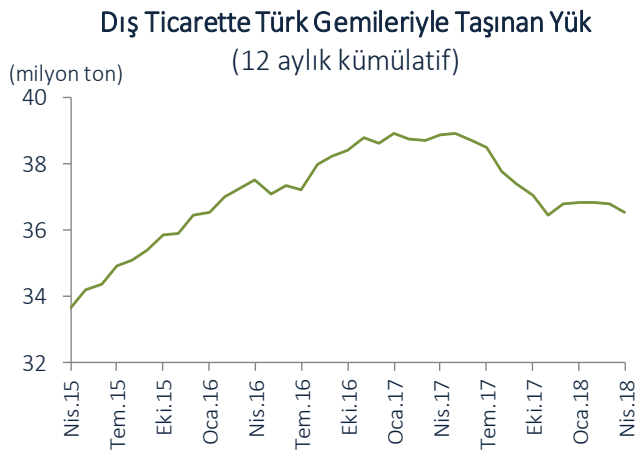
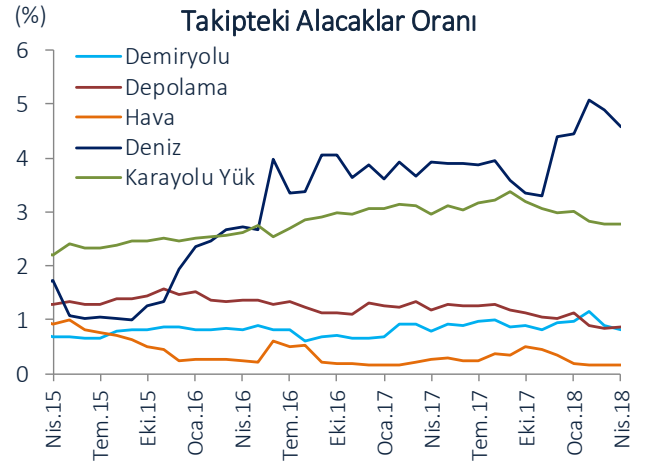
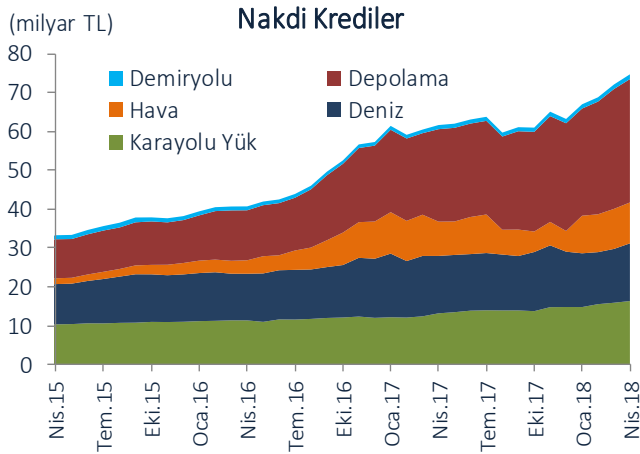
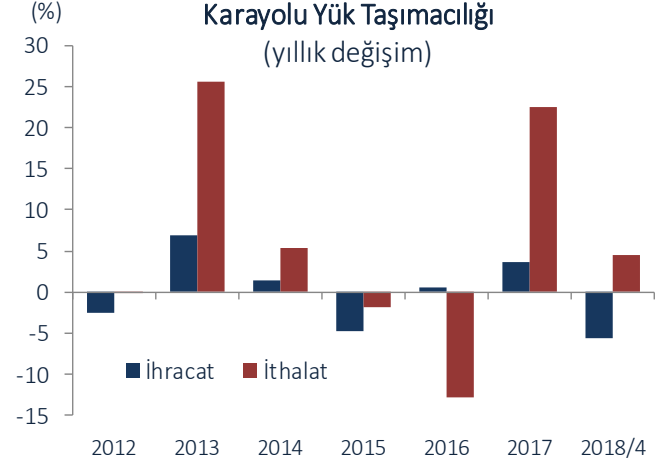
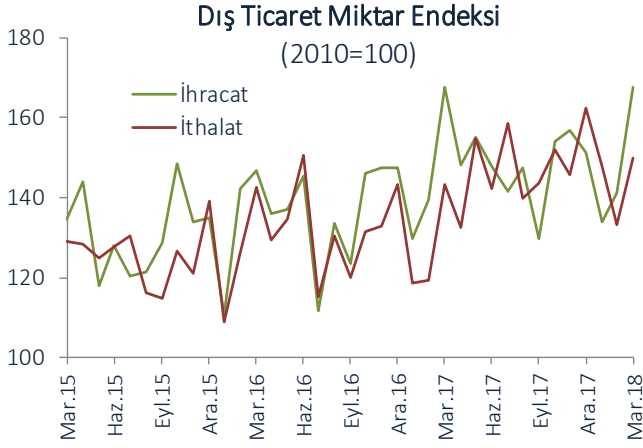
(1) Yılbaşından ilgili ay sonuna kadar olan zamanı kapsamaktadır.
(2) Kümülatif değerdeki değişim.

Kaynak: UND, DHMİ, Reuters, UDHB, BDDK

GÜNCEL GELİŞMELER

- Yurt içi yolcu ve yük taşımacılığında demiryolunun etkinliğini artırmayı amaçlayan stratejiler doğrultusunda izlenecek yol haritası netlik kazanıyor. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Ahmet Aslan 2023'e kadar demiryolu sektörüne 39 milyar euro tutarında yatırım yapılacağını açıkladı. Bu tutarın %80'ini oluşturan 31 milyar euro'luk kısmın Yüksek Hızlı ve Hızlı Demiryolu projelerine ayrıldığını ifade eden Bakan, önümüzdeki 5 yıl içerisinde 11.700 km'lik hattın bitirilerek 42 ilin birbirine bağlanacağını belirtti.
- Yakın coğrafyamızdaki jeopolitik riskler nedeniyle karayolu yük taşımacılığında aktivite ivme kaybediyor. Son dönemde yükseliş kaydeden akaryakıt fiyatları nedeniyle sorunların derinleştiğini belirten sektör yetkilileri, özellikle ithalat tarafında belirginleşen "boş dönüş" problemi nedeniyle karayolu yük taşımacılığına yönelik risklere dikkat çekiyorlar. Yetkililer ayrıca, uzun vadelere yayılan geri ödemeler nedeniyle alacakların tahsiline yönelik belirsizliklerin karayolu taşımacılığında kırılğanlıkları artırdığını vurguluyorlar.
- Turizm sektöründen gelen olumlu sinyaller ve 3. Havalimanı'nın devreye alınmasıyla birlikte taşıma kapasitesinin gelişim kaydedecek olması havayolu şirketlerinin yatırım iştahını destekliyor. Geçtiğimiz aylarda 60 uzun menzilli uçağın 2023 yılına kadar alınması için anlaşmaya varıldığını belirten THY, son açıklamasında aynı dönem için (kısa ve uzun menzilli toplamda) 220 uçağın alınacağını belirtti. Mevcut durumda THY'nin filosunda 17'si kargo olmak üzere 327 uçağı bulunuyor.
- ABD'nin İran'a yönelik yaptırımlarını derinleştirdiği yeni listesinde İran menşeli Mahan Havayolları'na hizmet sağlayan 4 Türk şirketi yer aldı. Alınan karar çerçevesinde listede adı geçen 3G Lojistik, Otik Havacılık, Ra Havacılık ve Trigon Lojistik'in ABD'de finansal hizmetlere erişimi kısıtlandı.

SEKTÖRE BAKIŞ

Kaynak: TÜİK, BDDK, Reuters, UND, UHDB

RAKAMLARLA TEKSTİL, HAZIR GIYIM VE DERİ SEKTÖRLERİ (NİSAN 2018)

Üretim ve Tüketim	Aylık	Kümülatif ⁽¹⁾	Dış Ticaret	Aylık	Kümülatif ⁽¹⁾
Tekstil			Tekstil		
Sanayi Üretimi ⁽²⁾ (yıllık % değişim)	% 8,1	% 9,5	İhracat (milyon USD)	1.124	4.716
Kapasite Kullanım Oranı ⁽³⁾	% 81,3	% 80,8	<i>yıllık % değişim</i>	% 6,7	% 9,9
Ciro Endeksi ⁽²⁾ (yıllık % değişim)	% 16,6	% 20,0	Hazır Giyim		
Hazır Giyim			İhracat (milyon USD)	1.159	4.567
Sanayi Üretimi ⁽²⁾ (yıllık % değişim)	% 14,0	% 13,4	<i>yıllık % değişim</i>	% 7,7	% 10,1
Kapasite Kullanım Oranı ⁽³⁾	% 80,7	% 79,8	Deri		
Ciro Endeksi ⁽²⁾ (yıllık % değişim)	% 26,2	% 28,6	İhracat (milyon USD)	122	502
Deri			<i>yıllık % değişim</i>	% 19,4	% 23,1
Sanayi Üretimi ⁽²⁾ (yıllık % değişim)	% 6,2	% 12,8	Krediler		
Kapasite Kullanım Oranı ⁽³⁾	% 61,1	% 60,3	Tekstil ve Hazır Giyim		
Ciro Endeksi ⁽²⁾ (yıllık % değişim)	% 39,4	% 30,8	Yurt İçi Krediler (milyar TL)	74,5	-
Yıllık Üretici Enflasyonu⁽³⁾ (%)			<i>yıllık % değişim</i>	% 25,5	-
Tekstil	% 18,2	% 14,4	<i>Sektörel krediler içindeki pay</i>	% 4,2	-
Hazır Giyim	% 8,4	% 5,7	Takipteki Alacaklar Oranı	% 3,2	-
Deri	% 12,0	% 11,3	Deri		
			Yurt İçi Krediler (milyar TL)	4,1	-
			<i>yıllık % değişim</i>	% 26,0	-
			<i>Sektörel krediler içindeki pay</i>	% 0,2	-
			Takipteki Alacaklar Oranı	% 5,2	-

(1) Yılbaşından ilgili aya kadar olan zamanı kapsamaktadır.

(2) Mart 2018 verisidir.

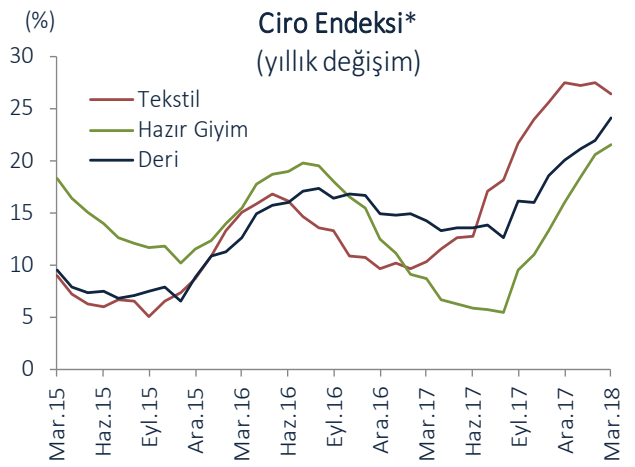
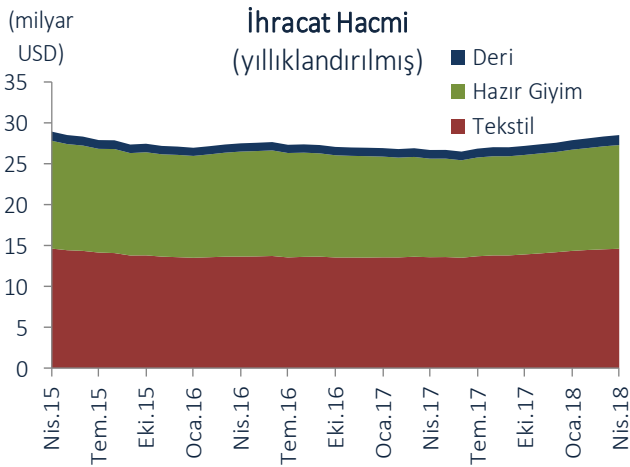
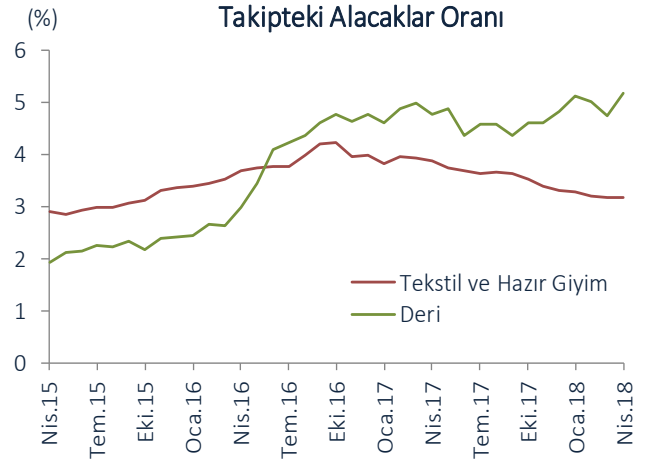
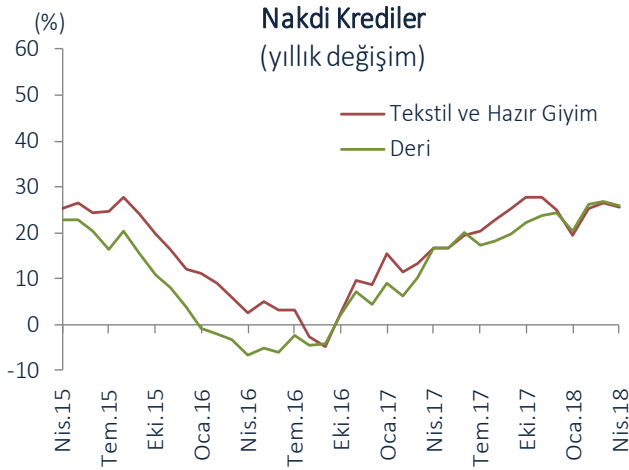
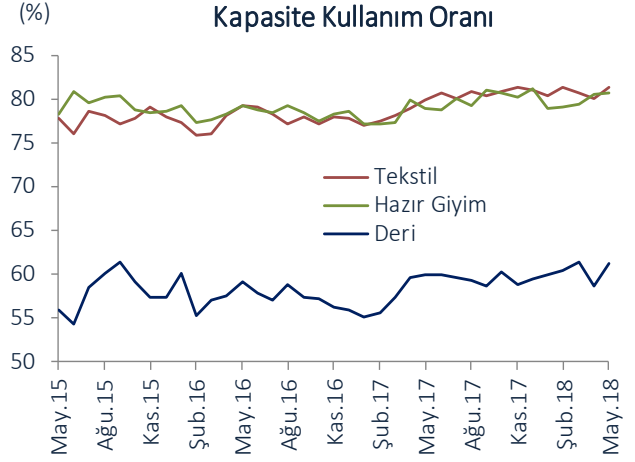
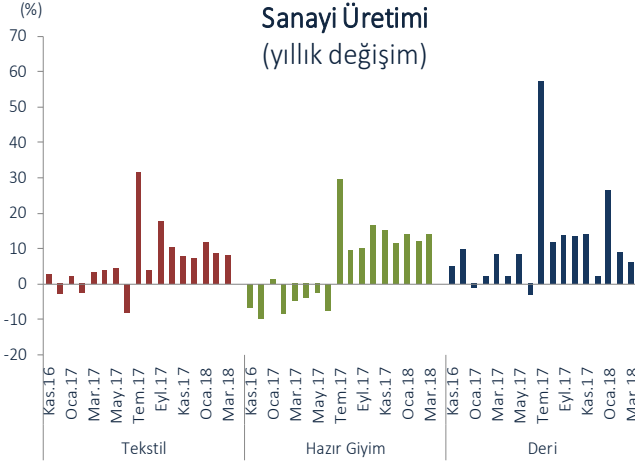
(3) Mayıs 2018 verisidir.

Kaynak: TÜİK, TCMB, BDDK

GÜNCEL GELİŞMELER

- Nisan ayında yıllık üretim artış hızı tekstil ve deri sektörlerinde gerilerken, hazır giyim sektöründe yükseldi. İç pazardaki hareketliliğin yanı sıra ihracatta devam eden olumlu performans üretimdeki artışta etkili oldu.
- Tekstil sektöründe Ocak-Nisan 2018 döneminde en yüksek net ihracat halı ve kilim imalatında gerçekleşti. Hazır giyim sektöründe yılın ilk dört ayında ihracat hızlanırken, ithalatın belirgin şekilde yavaşladığı dikkat çekti. Deri sektörüne bakıldığında ise ayakkabı, terlik vb. ürünlerin ihracatının yıllık bazda %25 artarak olumlu performansını sürdürdüğü gözlemlendi.
- Türkiye'nin giyim ve ayakkabı ihracatında önemli bir yere sahip olan Rusya, 2019 yılından itibaren ülkede satılan hazır giyim, konfeksiyon ve ayakkabı dahil bir grup ürünün özel bir kodla işaretlenmesine karar verdi. 5 yıl içinde piyasadaki tüm ürünleri sisteme dahil etmeyi planlayan Rusya, bu sayede kaçak ve sahte ürünlerin kullanımının önüne geçmeyi hedefliyor. Bu çerçevede, Türkiye'deki ihracatçı firmaların üretimini kod sistemi ile uyumlu hale getirmesi bekleniyor.
- Sektör yetkililerinin verdikleri bilgilere göre, ithalat baskısı sebebiyle yurt içinde iplik üretimi giderek azalıyor. Yurt içinde üretilen ipliklerin özellikle Çin ve Hindistan kaynaklı ucuz iplikler ile rekabet etmesinin güç olduğuna dikkat çekiliyor. Bu durumun bir süre sonra yerli ipliklerin piyasadaki çekilmesine neden olabileceğinden ve hatta tekstilcilerin doğrudan kumaş ithalatına yönelebileceğinden endişe ediliyor.
- Tüketici tercihlerindeki değişim paralelinde spor giyim ve "smart casual" adı verilen şık & spor giyim talebinin son yıllarda arttığı gözleniyor. Yurt içinde büyüyen pazarın yanı sıra gelecek yıllarda spor ve şık giyim ihracatının da önem kazanacağı öngörülüyor. Halihazırda ihracatta önemli bir yere sahip olan ve nano teknoloji ile teknik tekstillerin yoğun olarak kullanıldığı spor giyim pazarındaki büyümenin de üreticileri olumlu yönde etkilemesi bekleniyor. Spor giyim trendindeki yükseliş paralelinde daha fazla üreticinin bu alana yatırım yapacağı tahmin ediliyor.

SEKTÖRE BAKIŞ

(*) 12 aylık ortalamalar
Kaynak: TÜİK, TCMB, BDDK

RAKAMLARLA PERAKENDE TİCARET SEKTÖRÜ (MART 2018)

Yurt İçi Pazar	Aylık ⁽¹⁾	Kümülatif ⁽²⁾	Talep	Aylık
Perakende Sektörü Satış Hacim Endeksi	%7,4	%8,8	Tüketici Güven Endeksi ⁽³⁾	69,9
Gıda	% 9,0	% 8,8	Perakende Ticaret Güven Endeksi ⁽³⁾	97,1
Gıda dışı (akaryakıt hariç)	% 6,2	% 8,7	3 ay sonrası satış beklentisi	97,7
Elektronik Eşya ve Bilgisayar	% 13,6	% 12,9	İstihdam	
Mobilya, Beyaz Eşya ve Diğer	-% 4,9	% 2,0	Sigortalı Çalışan Sayısı (kişi)	1.308.273
Tekstil, Giyim ve Ayakkabı	% 8,2	% 9,3	Toplam İçindeki Pay	% 9,1
Eczacılık, Tıbbi Ürünler ve Kozmetik	% 11,7	% 11,5	Ortalama Günlük Ücret (TL)	86,0
Posta ve İnternet Yoluyla Ticaret	% 12,9	% 14,0	Sektör Sıralaması	79/88
AVM Endeksleri			Krediler⁽⁴⁾	
Ciro Endeksi	% 16,8	% 17,9	Yurt İçi Krediler (milyar TL)	94,4
Verimlilik Endeksi (ciro/m ²)			yıllık % değişim	% 19,1
İstanbul	% 17,9	% 21,4	Sektörel krediler içindeki pay (%)	% 5,4
Anadolu	% 15,8	% 15,0	Takipteki Alacaklar Oranı	% 3,9
Ziyaret Sayısı Endeksi	-% 2,9	-% 1,6		

(1) Yıllık % değişim

Kaynak: AYD, BDDK, SGK, TÜİK

(2) Yılbaşından ilgili ay sonuna kadar olan zamanı kapsamaktadır.

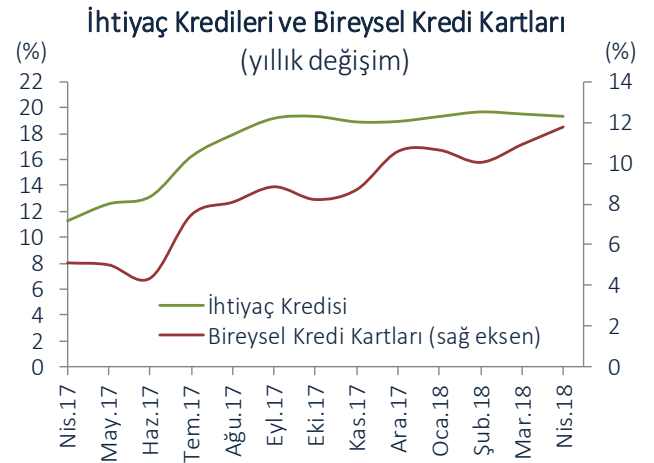
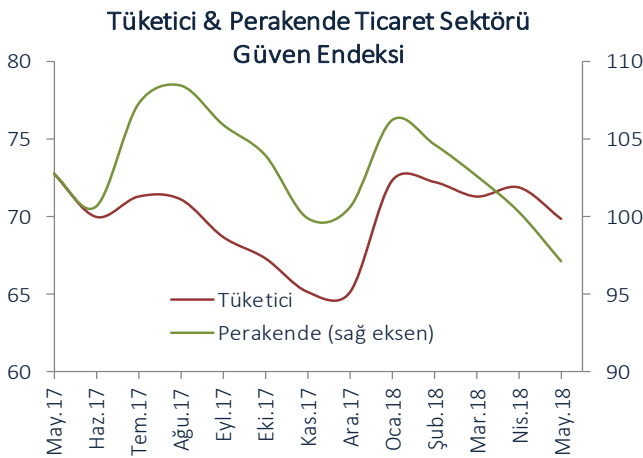
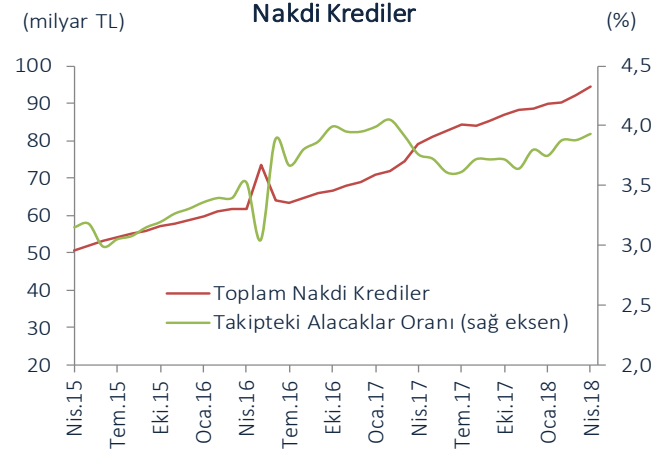
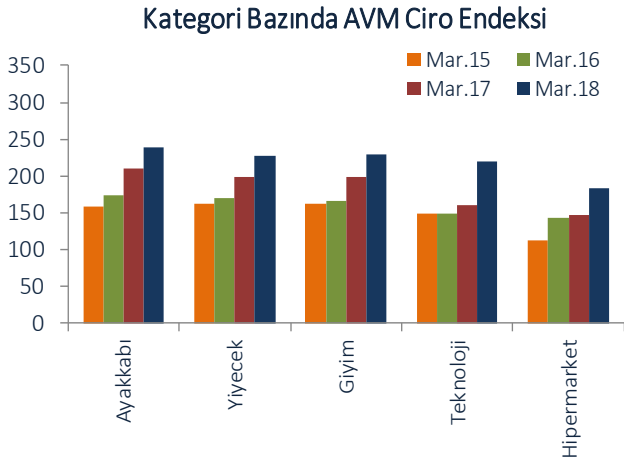
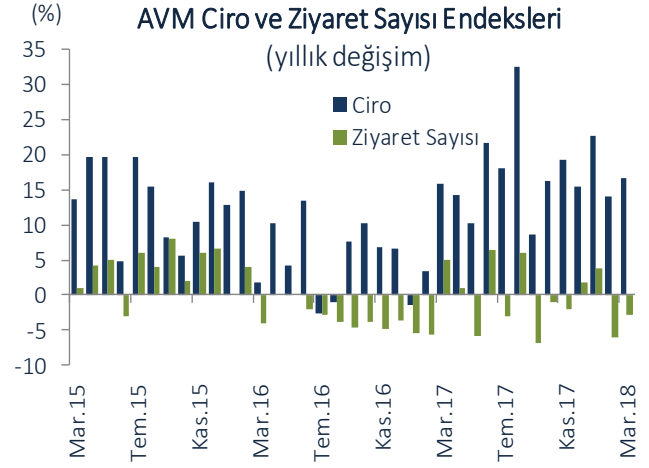
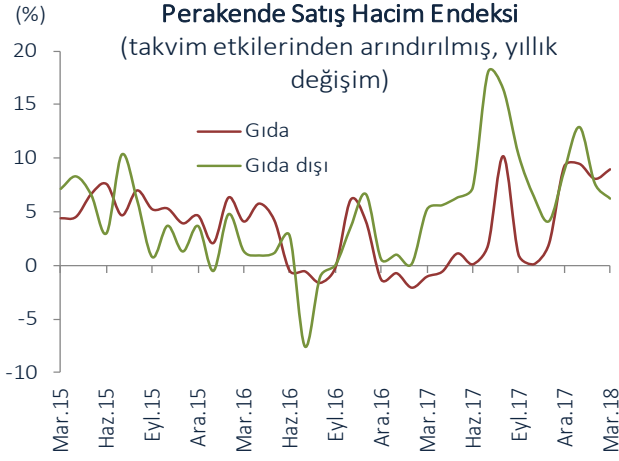
(3) Mayıs 2018 verileridir. (4) Nisan 2018 verileridir.

Not: Güven endeksleri 0-200 arasında değer alabilmekte, endeksin 100'den büyük olması iyimserliği, 100'den küçük olması ise kötümserliği göstermektedir.

GÜNCEL GELİŞMELER

- Takvim etkisinden arındırılmış verilere göre perakende sektörü satış hacmi Mart'ta yıllık bazda %7,4 arttı. Bu dönemde satış hacmindeki büyüme gıda grubunda hızlanırken gıda dışı grupta yavaşlama devam etti. Gıda dışı grubunda mobilya ve beyaz eşya satışlarındaki daralmanın derinleştiği dikkat çekerken, tekstil ve ayakkabı başta olmak üzere diğer alt kalemlerde satışlar olumlu bir tablo çizdi.
- Mart'ta AVM ciroları geçen yılın aynı dönemine göre %16,8 arttı. Kategori bazında cirolar incelendiğinde, yıllık bazda en hızlı artış Şubat'ta olduğu gibi teknoloji ürünlerinde yaşandı. Bu gelişmede, satış hacmindeki artışın yanı sıra döviz kurlarındaki yükselişin ürün fiyatlarına yansımaları da etkili oldu. Bu grubu %24'lük ciro artışıyla hipermarket kategorisi izledi. Öte yandan, Mart'ta AVM ziyaret sayısı endeksindeki düşüş bir miktar ivme kaybetmekle birlikte devam etti.
- Mayıs'ta tüketici ve perakende güven endeksleri bir önceki aya göre geriledi. Perakende güven endeksinin alt kalemlerinden olan 3 ay sonrasına ilişkin satış beklentisinin bu dönemde 4,7 puan birden düşmesi dikkat çekti. Tüketim iştahındaki bozulmanın devam etmesi, perakende harcamalar üzerindeki baskının önümüzdeki dönemde de süreceğine işaret ediyor.
- Döviz kurlarındaki sert yükseliş ve devam eden oynaklık sonucunda perakende sektöründe faaliyet gösteren firmaların bir kısmı kuru sabitlediğini duyurdu. Bu kapsamda beyaz eşya, elektronik, otomotiv, turizm ve hava yolu taşımacılığında faaliyet gösteren kimi firmalar kuru belirli bir düzeyden sabitlediklerini açıkladı. Bu sayede, döviz kurlarındaki değişime duyarlılığı yüksek olan ithalat bazlı sektörlerde, kurdaki yükselişten kaynaklanan fiyat artışlarının son tüketiciye yansıtılmaması hedefleniyor.
- Bilişim Sanayicileri Derneği TÜBİSAD tarafından yayımlanan "Türkiye'de E-ticaret 2017 Pazar Büyüklüğü" raporunda, e-ticaret sektöründe pazar hacminin 2017'de önceki yıla göre %37 artarak 42,2 milyar TL'ye ulaştığı belirtildi. Öte yandan, e-ticaretin toplam perakende pazarı içindeki payının %4,1 ile gelişmekte olan ülkeler ortalamasının altında kaldığı vurgulandı. Değişen yaşam biçimi ve akıllı telefon kullanımının yaygınlaşması paralelinde yurt içinde e-ticaret pazarının büyümeye devam etmesi bekleniyor.

SEKTÖRE BAKIŞ

Kaynak: AYD, TÜİK, BDDK

RAKAMLARLA BEYAZ EŞYA SEKTÖRÜ (NİSAN 2018)

Üretim	Aylık	Kümülatif ⁽¹⁾	İç Talep	Aylık	Kümülatif ⁽¹⁾
Toplam Üretim (bin adet)	2.342	9.005	Yurt içi Satışlar (bin adet)	664	2.358
Yıllık % değişim	-% 10,3	-% 3,8	Yıllık % değişim	-% 20,4	-% 19,6
Kapasite Kullanım Oranı ⁽²⁾	% 78,1	% 76,2	Yurt İçi Ciro Endeksi ⁽³⁾ (yıllık % değişim)	% 27,6	% 29,4
Sigortalı Çalışan Sayısı ⁽³⁾ (kişi)	147.642	-	İthalat (bin adet)	83	248
Toplam içindeki pay	% 1,0	-	Yıllık % değişim	-% 49,2	-% 53,9
Ortalama Günlük Ücret ⁽³⁾ (TL)	128,1	-	DTM Satın Alma Eğilimi ⁽²⁾⁽⁴⁾ (aylık % değişim)	-% 5,5	-
Sektör sıralaması	37/88	-	Konut Satışları (yıllık % değişim)	-% 9,9	-% 2,0
Krediler			Dış Talep		
Toplam Nakdi Krediler (milyar TL)	24,9	-	İhracat (bin adet)	1.588	6.502
Yıllık % değişim	% 24,0	-	Yıllık % değişim	% 4,0	% 9,0
Sektörel krediler içindeki pay	% 1,4	-	İhracat (milyon USD)	246	910
Takipteki Alacaklar Oranı	% 2,7	-	Yıllık % değişim	% 22,8	% 20,8

(1) Yılbaşından ilgili ay sonuna kadar olan zamanı kapsamaktadır.

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, TÜİK, BDDK, TCMB, SGK

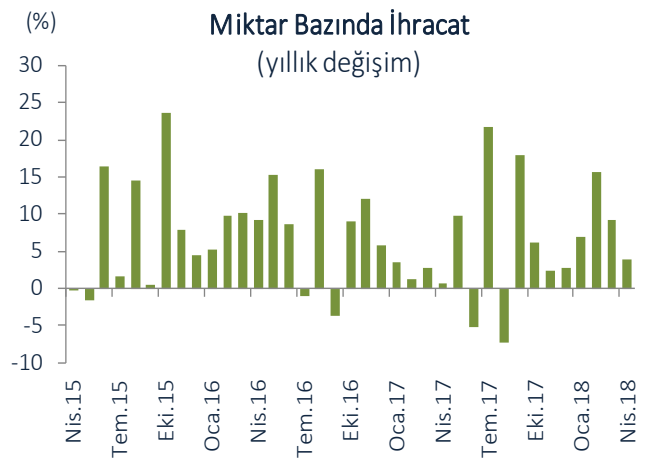
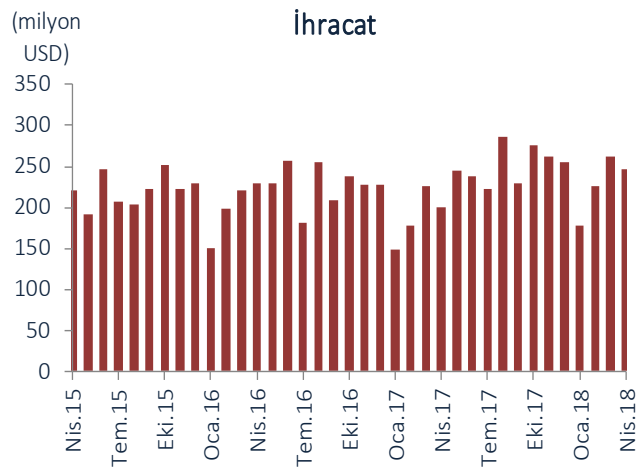
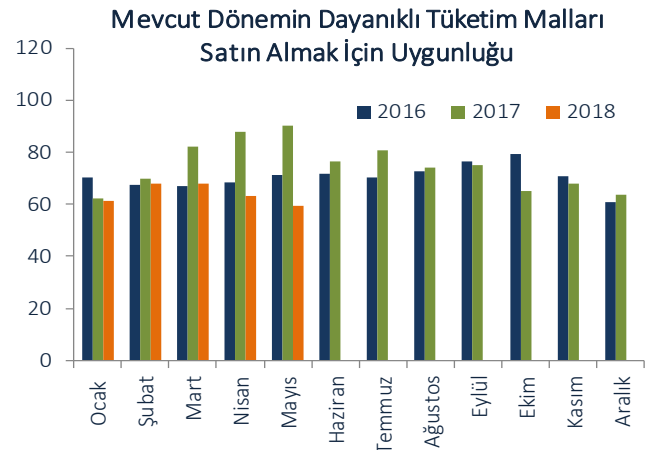
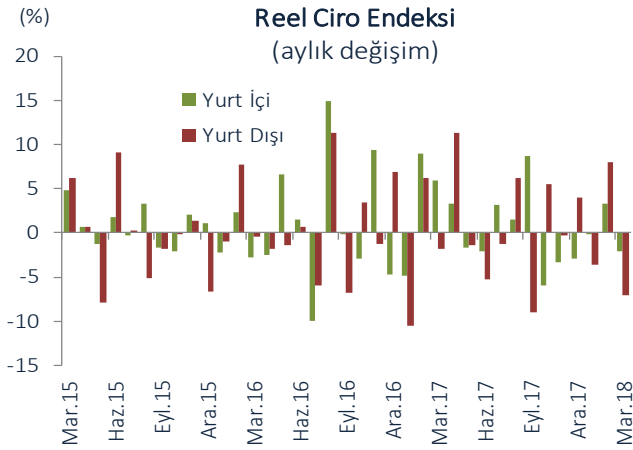
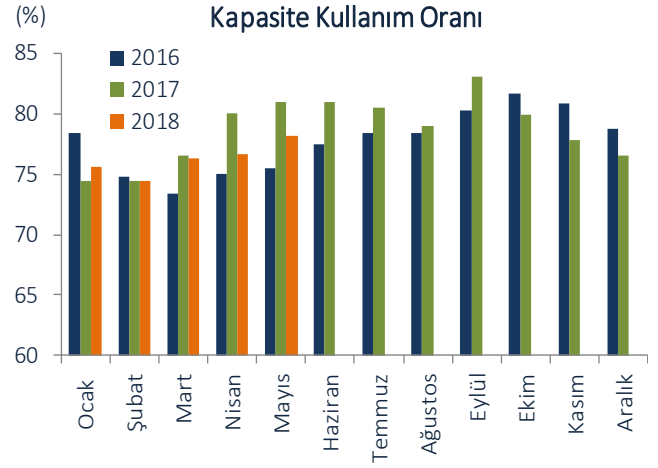
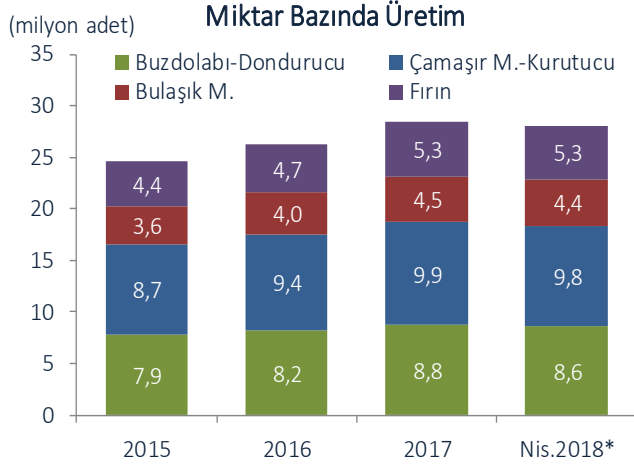
(2) Mayıs 2018 verisidir. (3) Mart 2018 verisidir.

(4) Tüketici güven endeksinin alt kalemlerinden olan "mevcut dönemin dayanıklı tüketim malı satın almak için uygunluğu"nu ifade etmektedir.

GÜNCEL GELİŞMELER

- Yurt içinde beyaz eşya üretimi 2018 yılının Ocak-Nisan döneminde yıllık bazda %3,8 oranında geriledi. ÖTV indiriminin sona ermesiyle birlikte yurt içi satışlarda gözlenen yıllık düşüş aynı dönemde %19,6 olarak gerçekleşti. Sektör ihracatındaki yıllık artış oranı son iki aydır aşağı yönlü bir seyir izlerken, yılın ilk dört ayında %9 olarak gerçekleşti. Bu dönemde toplam beyaz eşya satışlarının %73,4'ü dış pazara yönelik olarak gerçekleşti.
- Beyaz eşya fiyatları 2017 yılının Şubat-Eylül döneminde ÖTV indirimlerinin desteğiyle gerilemiş, bu durum satışların söz konusu dönemde yaklaşık %30 oranında artmasında etkili olmuştu. Vergi indiriminin kaldırılmasının yanı sıra TL'deki değer kaybı, alüminyum ve bakır gibi emtia fiyatlarındaki artışın etkisiyle üretimde girdi maliyetleri artan sektörde tüketici fiyatları da yukarı yönlü bir seyir izliyor. 2017 yılında %7,3 ile TÜFE'deki artışın altında yükselen beyaz eşya fiyatlarının 2018'in Ocak-Mayıs döneminde yıllık %16,3 artış kaydettiği gözleniyor.
- Son dönemde TL'deki değer kaybının belirginleşmesiyle birlikte bazı e-ticaret sitelerinin beyaz eşya ve elektronik ürünlerin satışlarındaki etiket fiyatının hesaplanmasında kullanılan döviz kurunu sabitlediği gündemde yer aldı. 2018 yılının ilk dört ayında Türkiye'nin beyaz eşya ithalatı toplam yurt içi tüketim içerisinde %9,5 ile düşük bir paya sahip olmakla birlikte döviz kurundaki dalgalanmalar ithal girdi kullanımı nedeniyle sektörün maliyetlerine olumsuz yansıyor.
- İtalyan beyaz eşya üreticisi Candy Hoover, Eskişehir'de 800 bin adet/yıl kapasiteli bulaşık makinesi fabrikasını Mayıs ayında devreye aldı. Firmanın bu yatırımıyla Eskişehir'in Avrupa'daki yıkayıcı ürün kategorisinde üretim üssü olacağı belirtildi. Türkiye'de geçen yıl 4,5 milyon adet bulaşık makinesi üretildiği göz önünde bulundurulduğunda, firmanın bu kategoride yurt içi üretimden %17-18 civarında pay alacağı değerlendiriliyor. Candy Hoover'ın mevcut durumda Türkiye'de fırın ve çamaşır kurutma makinesi fabrikaları da bulunuyor.

SEKTÖRE BAKIŞ

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, TÜİK, BDDK, TCMB

(*) yıllıklandırılmış

RAKAMLARLA TURİZM SEKTÖRÜ (NİSAN 2018)

Gelen Ziyaretçi	Aylık	Kümülatif ⁽¹⁾	Yolcu Taşımacılığı	Aylık	Kümülatif ⁽¹⁾
Yabancı Ziyaretçi (bin adet)	2.656	7.784	Dış Hatlar Uçak Trafiği (bin adet)	48,1	161,8
<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 28,3</i>	<i>% 32,5</i>	<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 9,2</i>	<i>% 9,6</i>
İlk 3 Milliyetin Payı (%)			Dış Hatlar Yolcu Trafiği (milyon kişi)	7,0	22,6
<i>Rusya</i>	<i>% 11,0</i>	<i>% 6,7</i>	<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 16,9</i>	<i>% 22,4</i>
<i>Almanya</i>	<i>% 9,6</i>	<i>% 8,6</i>	İç Hatlar Uçak Trafiği (bin adet)	79,0	289,0
<i>Bulgaristan</i>	<i>% 7,6</i>	<i>% 7,4</i>	<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 6,2</i>	<i>% 7,3</i>
İllerin Payı (%)			İç Hatlar Yolcu Trafiği (milyon kişi)	9,9	37,5
<i>İstanbul</i>	<i>% 43,1</i>	<i>% 50,1</i>	<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 13,3</i>	<i>% 18,0</i>
<i>Antalya</i>	<i>% 25,1</i>	<i>% 13,7</i>			
<i>Edirne</i>	<i>% 10,5</i>	<i>% 10,8</i>			
Gelir-Gider⁽²⁾			Konaklama		
Turizm Geliri (milyon USD)	1.338	3.663	Otel Doluluk Oranları (%)	% 72,6	% 66,0
<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 29,3</i>	<i>% 29,9</i>	<i>yıllık değişim (puan)</i>	<i>12,0</i>	<i>12,2</i>
Turizm Gideri (milyon USD)	350	1.012	Ortalama Oda Fiyatları (USD)	81,8	75,7
<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 22,4</i>	<i>% 25,6</i>	<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 19,8</i>	<i>% 21,4</i>
Krediler			İstihdam⁽²⁾		
Toplam Nakdi Krediler (milyar TL)	71,0	-	İş yeri Sayısı	18.329	-
<i>yıllık % değişim</i>	<i>% 22,3</i>	-	<i>Toplam içindeki Pay</i>	<i>% 1,0</i>	-
<i>Sektörel krediler içindeki pay</i>	<i>% 4,0</i>	-	Sigortalı Çalışan Sayısı (kişi)	237.947	-
Takipteki Alacaklar Oranı (%)	% 3,0	-	<i>Toplam içindeki Pay</i>	<i>% 1,7</i>	-
			Ortalama Günlük Ücret (TL)	94,5	-
			<i>Sektör Sıralaması</i>	<i>68/88</i>	-

(1) Yılbaşından itibaren ay sonuna kadar olan zamanı kapsamaktadır.

(2) Mart 2018 verisidir.

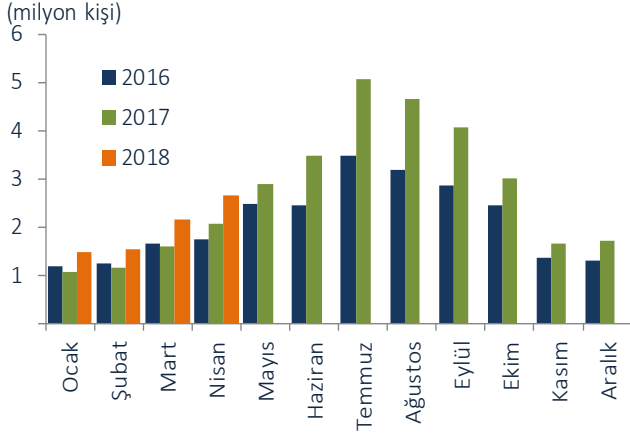
Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, TCMB, SGK, BDDK, DHMİ, TÜROB

GÜNCEL GELİŞMELER

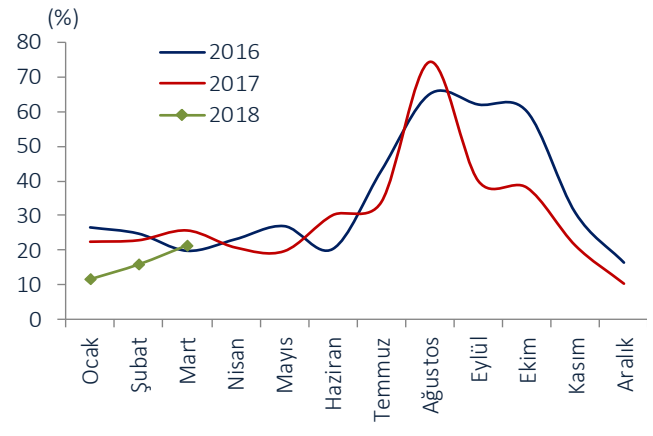
- Türkiye'yi ziyaret eden turist sayısı 2018 yılının Ocak-Nisan döneminde yıllık bazda %32,5 artış kaydederek 7,8 milyon kişiye ulaştı. Bu rakam, Türkiye'nin turizm sektörünün en canlı yılı olarak bilinen 2014 yılının ilk dört ayındaki 7 milyon turist sayısının üzerinde gerçekleşti. 2018 yılının ilk dört ayı itibarıyla yabancı turist başına ortalama turizm harcamalarındaki hızlı artış göz önünde bulundurulduğunda, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 2018 yılı için 40 milyon turist ve 32 milyar USD turizm geliri hedefinin yakalanabileceği öngörülmüyor.
- İstanbul'da 2017 yılında %64,3 olarak gerçekleşen otel doluluk oranları Nisan ayı itibarıyla %79,5'e kadar yükseldi. Doluluk oranlardaki yükselişin yanı sıra ilde arz-talep dengesinin yeniden kurulmasıyla birlikte fiyatların bir miktar yukarı yönlü seyretmesinin konaklama tesislerinin bilançolarına olumlu yansıdığı değerlendiriliyor.
- Türkiye'ye 2018 yılının ilk dört ayında 21 adet kruvaziyer gemisi ve 4,2 bin kruvaziyer yolcusu geldi. Söz konusu rakamlar yıllık bazda düşüşe işaret etse de 2019 yılında Türkiye'ye iki büyük kruvaziyer gemi operatörünün dönmeyi planladığı gündemde yer alıyor. Öte yandan, Türkiye'nin yat turizminden aldığı payın artırılması için yatlara sağlık konusunda uygulanacak kontrol ve işlemlere ilişkin süreçlerin elektronik ortamda ve daha kısa sürede yapılması planlanıyor. Türkiye'nin mevcut durumda 61 yat limanı ve 24.728 yat bağlama kapasitesi bulunurken, kapasitenin 2023 yılına kadar 30 bine çıkarılması hedefleniyor.
- Eximbank ile Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB) arasında imzalanan protokol gereğince turizm sektörüne 300 milyon TL tutarında kaynak sağlanması kararlaştırıldı. KOBİ ölçekli A grubu seyahat acentesi olan TÜRSAB üyelerinin faaliyetlerinde kullanabileceği söz konusu kredinin firmalara maliyetinin aracı banka komisyonu dâhil olmak üzere TL cinsi kredilerde %7,84; döviz cinsi kredilerde ise Libor/Euribor+%1.5 olduğu açıklandı. İhracatçıların yanı sıra döviz kazandırıcı sektörlerle de finansman sağlayan Eximbank'ın 2017 yılında turizm sektörüne 543 milyon USD kaynak sağladığı vurgulandı.

SEKTÖRE BAKIŞ

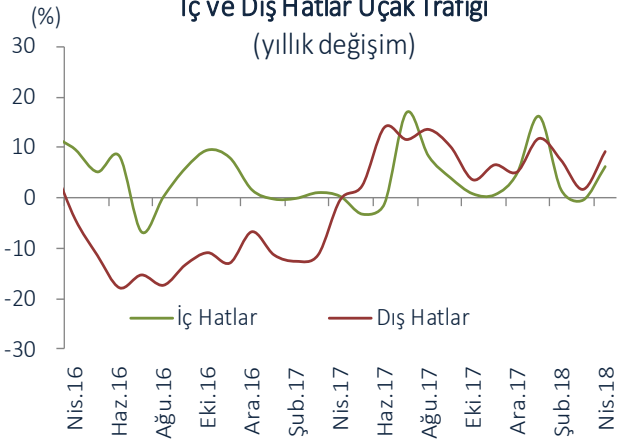
Gelen Yabancı Ziyaretçi Sayısı

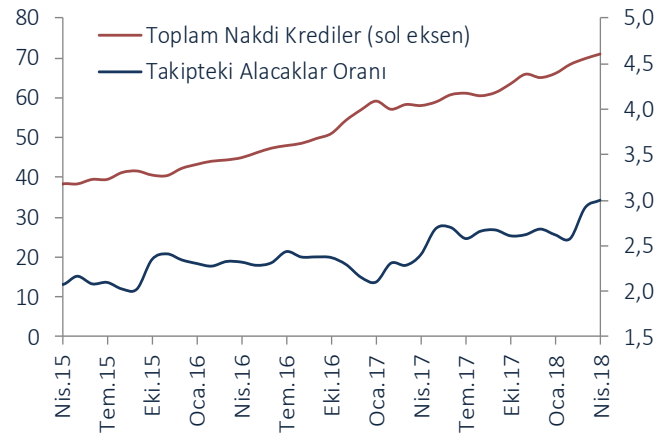
Net Seyahat Gelirleri/Dış Ticaret Açığı

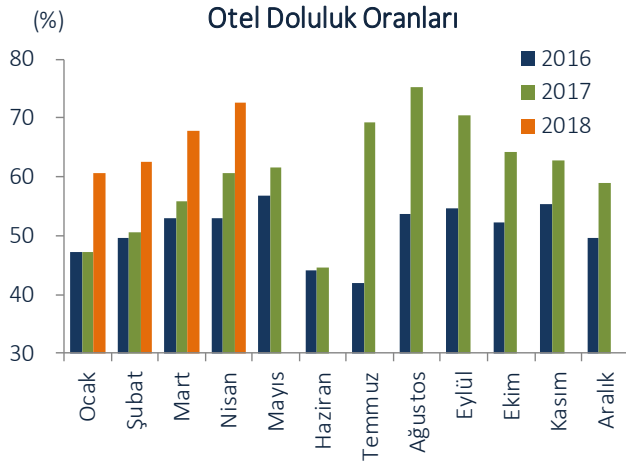
İç ve Dış Hatlar Uçak Trafiği (yıllık değişim)

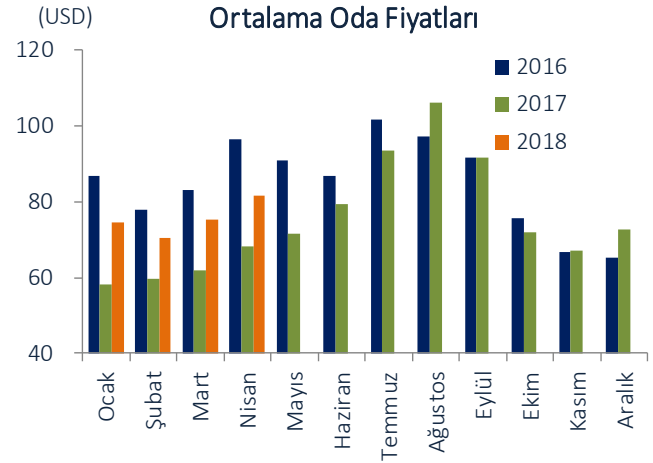
Nakdi Krediler

Otel Doluluk Oranları

Ortalama Oda Fiyatları

Kaynak: TÜROB, BDDK, Kültür ve Turizm Bakanlığı, TCMB, DHMI

Türkiye İş Bankası A.Ş. - İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem - Başekonomist
izlem.erdem@isbank.com.tr

Aslı Şat Sezgin - Uzman
asli.sat@isbank.com.tr

Alper Gürler - Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Bora Çevik - Uzman
bora.cevik@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya - Müdür Yrd.
dilek.kaya@isbank.com.tr

Ayşe Betül Öztürk - Uzman Yrd.
betul.ozturk@isbank.com.tr

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.